

Trimiterea foaei acesteia la teritorul zonei strategice este permisă prin ordinul ministerial.

9. szám

Cluj (Kolozsvár), 1922. március 3.

MAGYAR NÉP

POLITIKAI, GAZDASÁGI, SZÉPIRODALMI KÉPES HETILAP

Előfizetési árak:

Egész évre	44 L.
Fél évre	22 L.
Negyed évre	11 L.
Egy szám ára	1 L.

Felelős szerkesztő:

DR. NALÁCZY ISTVÁN.

Főszerkesztő:

GYALLAY DOMOKOS.

Megjelenik minden pénteken.

Szerkesztőség és kladóhivatal:

Str. Regina Maria (v. Deák F.-u.) 35. sz.
TELEFON: 2-37. SZÁM.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet.

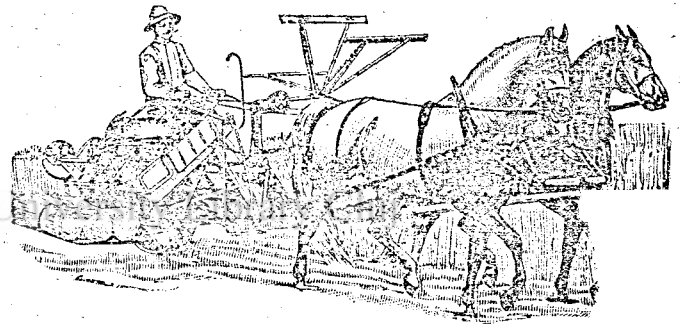
Mindnyájan ismerjük a példázatot a szálvesszőről és a vesszőcsomóról. A szálvessző, melyet egyenként könnyű erővel kettétörhetünk, vesszőcsomóvá összefogva a legnagyobb erőszakosságnak ellenáll.

A szétszórtan élő és bizony gyakran erősen széthúzó gazdálkodó társadalmat kapcsolják össze ilyen törhetetlen

vesszőcsomóvá, erőteljes szervezetté az Erdélyi Gazdasági Egylet keretei.

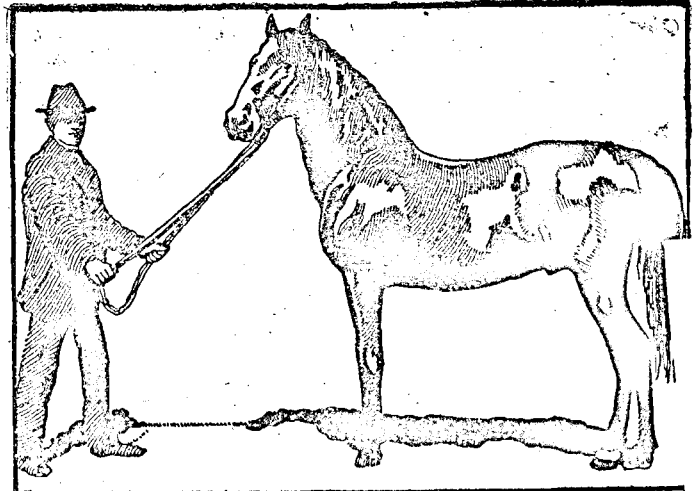
A gazdálkodó ember foglalkozásának természeténél fogva nem él úgy együtt nagy tömegben, mint a városi iparos, vagy kereskedő. A mezőgazdálkodás földhöz kötöttsége az elszórt, falvakban, vagy tanyákon való letelepülést és elhelyezkedést vonja magával, ami sok előnye mellett erősen magára hagyottá, a saját erőire utalttá teszi a gazdálkodó embert. Egyik osztály sincs az egyéni erők összefogására annyira ráutalva, mint a mezőgazdálkodók osztálya; különösen pedig a kiscgazda, aki csak többi gazdátársaival összefogva tudhatja a megélhetés és boldogulás nehéz harcát megvívni.

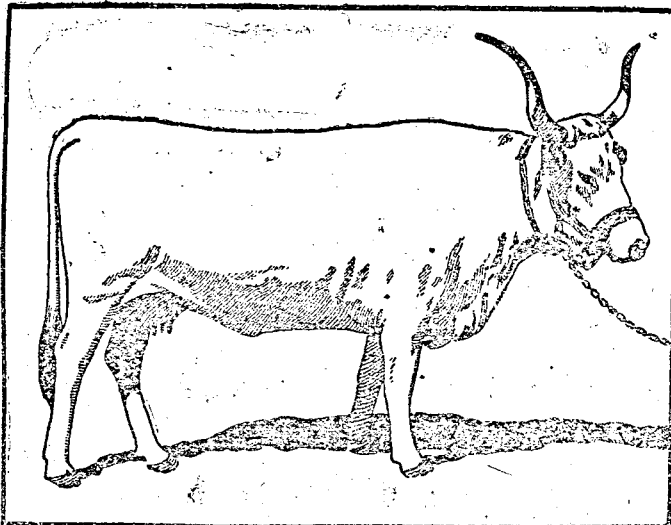
Az Erdélyi Gazdasági Egylet 78 év óta fáradozik az egész gazdatársadalom megszer-

vezésén; e nagy mult folyamán meg hogy milyen gyümölcsöket hoz a s gazdatársadalom fája.

Isten áldotta erdélyi földünket a természet elsősorban az állattenyésztés részére rendezte be, az E. G. E. tevékenységének főirányát tehát az erdélyi állattenyésztés előrevitele és felvirágoztatása képezte. — Tenyészállatok kiosztása

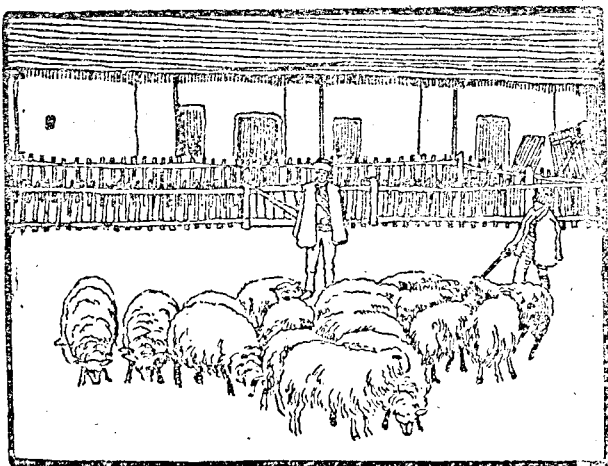

állatkiállítások rendezése mellett gazdasági előadások keretében és sajtóban küzdött az E. G. E. állattenyésztésünk előbbvitelén, állattenyésztési szakosztálya révén mindenkor irányítólag hatott Erdély állattenyésztésének fejlődésére. A híres kolozsvári országos tenyészállatkiállításokon 3 évenként bemutatta Erdély szarvasmarha, ló, sertés, juh, baromfi tenyésztésének időközi fejlődését. A szakosztály különös súlyt helyezett az erdélyi jellegű magyarfajta szarvasmarha tenyésztésére. Az egyesületben állattenyésztésünk fejlesztésének egyik leglelkesebb hive br. *Jósika Gábor* volt, kinek mint az E. G. E. elnökének, a gazdatábor köztiszteletben álló vezérének képét közöljük.

Az erdélyi állattenyésztés fejlettségét szemléltetően mutatják be az E. G. E. legutóbbi tenyészállatkiállításának anyagából készített képeink.

Az E. G. E. irodalmi szakosztálya részére 58-féle különböző gazdasági vonatkozású füzetet adott ki. Az *Erdélyi Gazda* az Egylet hivatalos lapja, mely az idén az 53-ik évfolyamába lépett,

Erdélynek ma egyedüli számba jöhető és legnagyobb szaklapja. A mezőgazdasági termelés egyes ágainak érdekeit az E. G. E. külön szakosztályokban szolgálja. Az E. G. E.-be kell bekapcsolódnia a legkisebbtől a legnagyobbig egyénileg vagy a gazdakörök útján minden gazdának, hogy az egylet minden téren a kívánt eredményeket elérhesse a mezőgazdaság fejlesztésének és a köznek javára.

Magyarok a választáson.

Az ígélet szép szó — de nem tartják meg! — Egy jó igyekezet bukása. — Intő példa a pártoskodóknak. — A Magyar Szövetség kiáltványa.

Mennyit fogadkoztak, milyen nagyszerű ígéretek tettek! Mosoiun, a tábornok miniszteren elkezdve, mind arról szónokoltak, hogy a kisebbségeket örömmel üdvözlük az alkotmányos küzdő téren és jogaik gyakorlásában támogatni fogják. Most azonban itt vannak a cselekedetek! A 28—30 magyar képviselőjelölt közül alig 4—5-nek a jelölését fogadták el és olyan kerületekben, ahol amugy sincs reménység a győzelemre, a többieket a legképtelenebb ürügyekkel visszautasították. A szintiszta magyar népeességű megyék választó kerületeiben: Székelyudvarhelyen, Székelykeresztúron, Csikszeredában, Sepsiszentgyörgyön stb. nem lehet a magyarság igazi jelöltjeit megválasztani. Hol a jelölt lista kiállításában, hol az aláírók személyében, hol a jelölt névirásában találtak vétséget a paragrafusok ellen.

A magyarságnak az a törekvése, hogy állampolgári jogaival éljen, ilyenformán lehetetlenné vált. Azért a választásokra való előkészület a mi részünkről nem volt hiábavaló. Örömmel kell megjegyeznünk, hogy a magyarság mindenütt magáévá tette a Magyar Szövetség jelöléseit s igazi együttérzéssel, fegyelmezettséggel készült megharcolni a magyar jelöltekért. Nagy megnyugvás és elégtétel a jövőre nézve!

De a méltatlan eljárás gondolkozóba ejtetheti azokat is, akik a magyarságot osztályérdek szerint igyekeztek pártba tömöríteni. I.e., minden osztálynak egy az osztályrésze!

A Magyar Szövetség ez események után még nagyobb jelentőséget nyert számunkra. Annak erejét kell növelnünk összetartásunkkal, a magyarság vezetőinek hí követésével.

Alább a Magyar Szövetség kiáltványát közöljük, amely a lesújtó csalódás után minden magyar számára kijelöli a helyes magatartás irányát.

Riálvány a magyar választókhöz!

A választások vezetésére alakult Vezérő-bizottság az előző felhívás kibocsátása óta beérkezett jelentésekből megállapítja, hogy a magyarság jelöltjeinek minden törvényes ok nélkül, különböző ürügyekkel való visszavetése előre adott titkos utasításokon alapul.

A szenátorjelöltek visszautasításáról vett értesülések csak megerősítik ezt a felfogást, annál inkább, mert a magyarság vezetőjének, br. Jósika Sámuelnek jelölését is képtelen ürügy alapján visszavetették. Kétségtelen ezekből, hogy a kormány az általános, titkos és egyenlő választási jogot csak jelszóul használja s annak leple alatt a magyarság részére az alkotmányos jogok gyakorlását lehetetlenné teszi.

Ezért nem mehetett teljesebbé a magyarságnak azon elhatározása, hogy képviselői által az országgyűlésen orvosolja sérelmeit, védje érdekeit és érvényesítse jogait.

Azon tömeges és folyton fokozódó visszaélések folytán, melyeket a magyarság jelöltjeivel szemben a választási elnökök elkövettek, amelyek a szenátorjelöléseknél sem akadályoztattak meg, joggal rendült meg a hitünk abban, hogy a mostani körülmények között bizhatunk a törvények erejében és oltalmában.

A magyarság az állam törvényeinek tiszteltbentartása mellett a consolidatio elősegítésében és az egyenlő elbánás elvén alapuló békés jövő feltételeinek megteremtésében teljes készséggel részt kíván venni s ezért ünnepélyes óvást emel azon tényekkel szemben, melyek alkotmányos jogainak erőszakos eltiprását jelentik s ünnepélyesen kijelenti, hogy az állami törvényekben és nemzetközi szerződésekben az egész világ előtt tett és vállalt kötelezettségek valóraváltása végett ország és világ előtt hallható felhívását más uton fogja előterjeszteni, ha számarányának megfelelő parlamenti képvisellel nem vehet részt a törvényhozás munkájában.

Az eddigi elkövetett visszaélések számos kerületben az ellenzéki pártok jelöltjével szemben is alkalmaztattak és így semmi kétséget sem engednek arra nézve, hogy a törvények rendelkezéseinek semmibevevése a választások során is nyilatkozhatik.

Mindezek alapján a Vezérőbizottság a február hó 27. napján hozott határozatát a következőleg módosítja:

I. A magyarság csupán azon kerületben adja le szavavatait, melyekben a Vezérő bizottság jelöltjeit elfogadták.

II. Minden más kerületben tartózkodják a szavazásban való részvételtől.

III. Semmi esetre sem tekinthetők a magyarság jelöltjeinek azok, kik magyar létükre a magyarság kebeléből kiválva, sérelmeit át nem érezve, jogairól előre lemondva eszközül kínálták föl magukat a magyarság törekvéseivel szemben s így érdemtelenné váltak a magyarság támogatására. Ezek névszerint a következők: Erneyi Árpád, Dr. Györgyakab Miklós, Szabó Gábor, Gyerkes Mihály, Dr. Kiss Géza, Hámon Róbert, Maurer Béla.

Ezen határozatok megtartása minden magyar becsületbeli kötelessége.

A Vezérőbizottságnak Kolozsvárt, 1922. március 1-én tartott üléséből.

Br. Jósika Sámuel s. k.
elnök.

KÜLFÖLD

A keleti kérdés.

Amíg a nyugati hatalmak féltékenyen nézik egymás érdekeinek érvényesülését, azalatt Keleteurópában súlyos és olykor véres ellentétek forgatják föl a békét. Oroszország magatartásáról sokféle hírt terjesztenek, az igazság azonban az, hogy ma még nem lehet tudni, milyen irányban fog kialakulni az orosz külső politika: Németországhoz, vagy Franciaországhoz fog-e közeledni jövője biztosítása végett. Utóbb már olyan hírt is olvashattunk, hogy Oroszország Konstantinápolyt akarja birtokába keríteni. Ugy látszik ez az ősi és ma is nagy fontosságú város sok vetélkedést fog még földidézni. A kis görög nép is szeretné elfoglalni s ezért áll ma is harcban Törökországgal. A múlt héten újabb véres összecsapás volt a görög és török hadak között. Görögország nyugalmát a bolgárok is háborgatják. Nem rendes katonasággal, hanem komitácsi-bandákkal támadják a görög határokat. A bolgárok és törökök háta mögött minden jel szerint Oroszország áll és így a Keleteurópában végbemenő események a béke-barátoknak elég aggodalmat okoznak.

Magyarország a genuai konferencián. Bethlen miniszterelnök az ország legkiválóbb gazdasági és pénzügyi szakembereit értekezletre hívta össze, amelyen megbeszélték a genuai konferenciának Magyarországot érdeklő kérdéseit. A konferencián Magyarországot valószínűleg Bethlen miniszterelnök és Teleszky János volt pénzügyminiszter fogják képviselni.

Nyugatmagyarország visszakivánczik. Mialatt a kisantant arra törekszik, hogy a soproni népszavazást megsemmisítlesse, az elcsatolt részek lakossága forrongva követeli, hogy Magyarországhoz visszakerüljön. Bécsi lapok szerint Frigyes főherceg és Eszterházy herceg a határmegállapító bizottságnál kivitték, hogy óriási birtokaikat visszacsatolják Magyarországhoz. Ennek rendjén Kismartonban és környékén újabb népszavazást tartanának.

A genuai értekezlet jelentősége. A Brassóban megjelenő Kronstädter Zeitung a következőképpen világítja meg a genuai értekezlet fontosságát: Ha az államok Genuában csakugyan össze fognak jönni, úgy Románia nehéz napok előtt áll. Az értekezletnek ugyanis az a főcélja, hogy Oroszországot az európai államok közösségébe újból felvegyék. Ha Oroszország nem jelenik meg, az értekezletnek semmi célja sincsen. Ha pedig Oroszország megjelenik, akkor az orosz és német ujsághírek szerint a gazdasági kérdéseket politikai kérdésekkel fogja összekapcsolni. Mert hogyan lehessen Oroszország viszonyát Romániához tisztázni, amikor a két állam között semmi politikai megegyezés sincsen a háborús és békés állapotra nézve, legfőképpen pedig mikor Oroszország Besszarábiának Romániához való kapcsolását nem ismerte el?

Komitácsik Dobrudzsában. A bolgár komitácsik Dobrudzsának Romániához csatolt részét is háborgatják. Betöréseik és garázdálkodásaik ellen alig lehet védekezni, mert minden támadás elől ügyesen kiskulának. Ujabban jól megszervezett és fölfegyverzett csapatokban törnek át a határon. A bukaresti ujságok persze izgatottan tárgyalják az ügyet, sőt olyan magyarázatokat fűznek hozzája, hogy maga a bolgár kormány küldi Románia határainak nyugtalanítására a bandákat. A bukaresti bolgár követ most nyilatkozatot tett közzé, amelyben tiltakozik azon föltevés ellen, hogy a hivatalos Bulgáriának része volna a komitácsik irányításában. A bolgár kormány szívesen megfékezne ezeket az ártalmas csapatokat, de az erélyes fellépés nem áll módjában, mivel a békeszerződés megfosztotta katonai erejétől s az a csekélyszámu csendőrség, ami megmaradt, az ország belsejében is alig elégséges a rend fenntartására. A határok ellenőrzésére — írja a követ — a bolgár kormány alig tehet valamit.

Németország belső politikájában két irányzat áll szemben egymással. Egyik a köztársasági párt, amely a szocialista többségre támaszkodik, a másik a nemzeti párt, amelyhez a katonatiszték, nemzeti érzésű polgárok, a nagyiparosok — Stinnes hívei — tartoznak. A német nemzeti párt híre szerint Hindenburgot fogja a köztársasági elnökségre jelölni. Az elnök-választás április, vagy május hónapban fog megtörténni.

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt.

Kolozsvárt, Piața Unirii (v. Mátyás király-tér) 7. szám.

Alaptőkéje: 16,000.000 Lei.

Tartalékok circa; 15,000.000 Lei.

Fiókjai: Désen, Dicsőszentmártonban és Gyulafehérváron. — Affiliált intézetei: Tordaaranyosvármegyei Takarékpénztár Rt. Udvarhelymegyei Takarékpénztár Rt. Székelyudvarhely. és Bognár és Szántó Erdélyi Kereskedelmi Rt. Áruraktárai a vasut állomás mellett.

HÍREK

Naptár 1922. márc. 11-től márc. 20 ig. A hold fényváltozásai: 13-án holdtölte; 20-án az utolsó negyed. A hónap végéig a nap hossza 1 óra 45 percet nő. A nagybőjt kezdődik március elsején és tart április 18-ig. Vásárok: márc. 11. Nagysink. Márc. 12. Kapi, Kolozsvár, Nagyvárad, Szentegyházsoláhfalu, Temesvár. Márc. 13, Avasfelsőfalu, Dezna, Hadad. Márc. 14. Czege, Széplak. Márc. 15. Érmihályfalva, Kőrösbánya, Nagysomkut, Segesvár, Sepsiszentgyörgy. Márc. 16. Brád. Márc. 17. Temeskubin. Márc. 18. Uzon. Márc. 19. Csikszentdomokos, Egerbegy, Erdőszentgyörgy, Göröcsön, Magyargyerő-Monostor, Martontelke, Parajd, Vajdakamarás. Márc. 20. Felvincz, Medgyes, Nagybánya, Vajdaháza. — Ha valamely vásár ünnep- vagy vásárnapra esik, akkor rendszeren a rákövetkező napon tartják meg.

Kérelem a papokhoz, tanítókhoz. A Magyar Nép egyfelől krónikáiban beszámol a közeli és távoli világ eseményeiről, másfelől ismeretek közlésére törekszik. A nehezebb feladat mindeneseire az utóbbi. Elvándorolt művelt osztályunk magával vitt sok tudást, sok írói készséget; sok buzgóságot a közügyek iránt. A megrikkult sorok között ugyszólván föl kell fedoznünk és ki kell csalogatnunk elvonultságukból azokat, akiknek a nép számára mondani valók vannak. És ott van a kétség, hogy népünknek megvannak-e azok az alapismeretek, amelyek egy-egy mélyebbrevágó cikkünk megértésére szükségesek. A kétséggel szemben egy megnyugvásunk van: a nép közvetlen vezetői, papok, tanítók a nehezebb szellemi táplálék befogadását megkönyítik hivaik számára. Ezt abból az alkalomból emlegetjük föl, hogy egy átfogóbb és mélyrehatóbb ismeretkör közlését kezdjük meg mai számunkban. A földtulajdon ismertetéséről, a földmérés alaptételairől akarunk annyit olvasóink elé tárni, amennyi egy kisbirtokos számára hasznos és üdvös. Bevezetésül rövid összefoglalást adunk a számolási műveletekről, különös figyelemmel a tizedes törtrekre, ismertetjük a legegyszerűbb területszámításokat, a szükséges mértékegységeket. Azután áttérünk a telek-könyv ismertetésére, rajzoknak, telek-könyvi jegyzőkönyveknek megértésére. Folytatni fogjuk a legegyszerűbb földmérés eszközök bemutatásával és magának a földmérésnek gyakorlati alkalmazásával. Röviden ez a vázlat annak a cikksorozatnak, melyet egy kitűnő kolozsvári kataszteri mérnök a Magyar Nép számára előkészített. Meg fogja-e érteni ezeket a cikkeket az egyes falusi olvasó? Mi a sikert előre biztosítani szeretnők és éppen azért arra kérjük lelkes és tanító barátainkat: vonják össze egy társaságba az érdeklődőket és tárgyalják meg együttesen a fentvázolt cikksorozatot. Hetenként egy-két órában földolgozzathadják annyira adatainkat, hogy aztán az egyes olvasó is otthon értelemmel foglalkozhatik a kérdéssel. A cikksorozat 10—12 egymásután következő számban fog megjelenni.

A református püspök bukaresti útja. Nagy Károly erdélyi református püspök Bukaresztbe utazott, hogy ottan a Bratianu-kormányval egyházi és iskolai ügyeket megtárgyaljon. Számos kérdés vár el-

intézésre, ezek között a legsürgössebbek az elemi iskolai tanítók, középiskolai tanárok államegélye, az egyházi nyugdíjasok ügye, valamint annak a sérelemnek az orvoslása, hogy az Avareacu-kormány az egyházi alkalmazottak vasutti kedvezményét eltörölte. Ugyancsak közben fog járni a püspök a leviták segélyének folyósítása érdekében. Magyar részről ezuttal történik komolyabb közeledés a Bratianu-kormányhoz, majd megvárjuk, milyen lesz az eredmény a szép ígéretek után.

Sándor szerb király és Mariora hercegnő eljegyzése nagy ünnepek között zajlott le. Szerb részről részt vettek a kézfogón Pasic miniszterelnök és Nincsic külügyminiszter. Az elhangzott beszédek-ből kitűnik, hogy a házasságnak politikai jelentősége is van. A kisamant szorosabban egyesült ezáltal. Ujabb tömörülés útját is egyenetlik a bukaresti összejövetelen, amelyben a szerb román-görög együttműködést kívánják megalapozni.

Sulyok István református püspök eskütétele. Annakidején megemlékeztünk róla, hogy a Királyhágó mellékén új református egyházkerület alakult. Püspökévé az egyházkerület Sulyok Istvánt választotta. A választási miniszter azonban a választás ellen formai okokból kifogást emelt, nevezetesen azt kívánta, hogy az egyházkerület megalakulását a zsinatnak is jóvá kell hagynia. Az új egyházkerület a múlt héten tartotta meg első közgyűlését és a maga részéről a püspöktől bevette az esküt, egyben megtette az előkészületet a megerősítő zsinat összehívására is.

Az adótörvények felfüggesztése. Sok szó esett már arról, hogy az új kormány a Titulescu féle adótörvényeket fel fogja függeszteni. A hírek kevés hiteltre találtak, mert a becsülő bizottságok tovább folytaták munkájukat. Egy megbízhatónak látszó értesülés szerint a pénzügyminiszter csakugyan kiadta a felfüggesztésre vonatkozó rendeletet. Eszerint az új adótörvénynek csak az a része marad érvényben, amely a tőkekamatadóról és a tisztviselői fizetések megadóztatásáról intézkedik. Egyebekre nézve új javaslatot készítenek.

Az amerikaiak Magyarországaért. Az amerikai Vöröskereszt-Egylet Magyarországon ötvenöt intézetet létesített a csecsemők védelmére. Minden intézet személynézet a vezető orvosból, szülész-orvosból, a fővédnőknőből és 3-4 védnőből áll. Ennek a kis haderegnek az a feladata, hogy a maga körzeéből maga köré vonja a terhesekeket, csecsemőket, nyomon kövesse sorsukat és elhárítsa róluk a betegség és a korai pusztulás veszedelemét. Az intézetek fő szerelését, tápszereit és ruházati anyagát az amerikai vöröskereszt adja, csupán a helyiségről kell a községnek gondoskodni. — Vándor kirándulásokat és előadásokat, szaktanfolyamokat rendeznek. Jelszavuk: „Magyar anyák, ti tehetitek nagygyá Magyarországot!”

A csepelli kikötő építése. A magyar kormány egy francia céggel szövetkezve megkezdte a csepelli szabad kikötő építését. Az építésre alakult részvénytársaság kötvényeinek 60%-a a magyar állam, 40% pedig a francia cég tulajdona. A kikötőt több vasuti vonal fogja a világhatalomba belekapcsolni. Az építkezés három év alatt fejeződik be.

A hadikölcsönök beváltásáról. A bánági és aradi hadikölcsöntulajdonosok együlete nagygyűlést

tartott, a gyűlésen javaslatot terjesztettek elő, amelyet röviden az alábbiakban ismertetünk. Az osztrák-magyar monarchiából átcsatolt területek összesen kb. négy milliárd hadikölcsönt jegyeztek. Ennek a beváltása nemcsak az egyes érdekelt, hanem magának az országnak éleikérdése. A hadikölcsönök beváltásának legalkalmasabb ideje most a választásokkal jött meg. Felhívja azért az egyesület összes tagjait és szervezeteit: csak olyan jelöltet támogassanak szavazataikkal, aki a teljes értékű beváltás követelését kötelezően igéri és ezt a követelést programjában felveszi. A példát más vidéken élő választó polgároknak is figyelmébe ajánljuk.

Bartók Béla. Vértünkéből való vér. A legzseniálisabb magyar zeneköltő, akit külföldön is úgy emlegetnek, mint a zeneművészet egyik legnagyobb dicsőségét. Most hangversenyezett Nagyszébenben, Szászsebesen, Marosvásárhelyt, Kolozsvárt. Jövő hónapban Londonban és Párisban, azután Amerikában fog hangversenyeket adni. Programjának leghatásosabb pontjai azok a székely nóták, melyeket Csikban gyűjtött a nép ajkáról s melyeket zongoráján már eddig is világhírűvé tett. Mikor oly nehéz sorsra jutott a magyar-ügye: oly jól esik tudnunk, hogy ilyen örökéletű értékeink vannak.

A volt csendőr altisztek figyelmébe. A magyar királyi csendőrségben a tiszték és összes csendőrök személyi ügyei a honvédelmi minisztériumban kezeltettek. A közigazgatási és rendőri szolgálati viszony tekintetében a csendőrség a belügyminiszter hatósága alatt állott. „A csendőrtisztek nyugdíjazására nézve ugyanazon elvek állanak fenn, mint a magyar királyi honvédségé nézve.” A csendőrségi altisztekre nézve azok a nyugdíjazási szabályok érvényesek, amelyek a nyugdíjképes polgári altisztekre fennállanak. Ennélfogva az állami alkalmazottak, valamint azok özvegyeinek és árváinak elátásáról szóló 1912. LXV. t.-c. a csendőrség legénységi (altiszti) tagjaira is kiterjed. A fődolog, hogy illetékes uton mindenki nyújtsa be nyugdíjazatása iránti kérését a közölt és ismert mellékletekkel a cluj-i nyugdíjigazgatósághoz. A már benyújtott nyugdíjazási kérések ellátásának törvényes megsürgetéséről is legközelebb intézkedése fog történni. A kisebb felvilágosításért a többek között Tamás Gergely nyugalmazott őrnagy-urhoz is lehet fordulni. Cluj, Sr. Gligorescu (Rakóczi-ut) 22. Szerkesztőségünk is készséggel ad felvilágosítást.

A vetések állása. A kolozsvári földművelésügyi részort jelentése szerint Erdélyben és a Bánátban jóval nagyobb területek vannak ősziakkal bevetve, mint a múlt évben. A jelentés szerint a vetések jelenlegi állása kitűnő.

Az államvasutak keveset jövedelmeznek. Egy kimutatás szerint Románia a múlt évben 1200 millió leut fizetett rá a vasutjaira. A hiányon a vidéknek újabb emelésével akarnak segíteni.

Többnyelvű vasuti jegyek Csehországban. A cseh vasuti miniszter elrendelte, hogy azokon a vidékeken, ahol a lakosság 20 százaléka valamelyik kisebbséghez tartozik, a vasuti jegyekre a szöveget ennek a kisebbségnek a nyelvén is rá kell vezetni. Az egynyelvű jegyeket kivonják a forgalomból.

Udvarhelymegye mult évi szaporodása. Az elmúlt év folyamán Udvarhelymegyében 1843 férfi és 1627 nő születet. Meghalt 1167 férfi, 1012 nő. Szaporodás 1097 lélek. Az elhaltaknak több mint egy negyede öt éven aluli gyermekekre esik, akiknek száma 836. Legtöbb haláleset az első hetes és egy napos csecsemők közül történt, halálok gyanánt a veleszületett gyengeség szerepel. A tuberkulózisban elhaltak száma mögötte maradt a csecsemőhalandóságnak. Házasságok és 935 történt. Az a szomorú körülmény, hogy Udvarhelymegyében igen nagy a gyermekhalandóság, arra indította a székelyudvarhelyi Jótékony Nőegylet, hogy a legutóbbi választmányi gyűlésen ezt a kérdést beható tárgyalás alá vette. Dr. Vánkyné Paskusz Ilona gyermekorvos előterjesztésére elhatározta a Nőegylet, hogy társadalmi akciót indít az udvarhelymegyei orvosok bevonásával, bölcsődét létesít és a szegény anyákat anyagi és erkölcsi támogatásban részesíti pénz, élelem, babakellékek és betegágyas asszonyok körüli segítségnyújtás által.

Az erdélyi magyar segélyiroda Bukarestben (Str. Stirbei Voda No. 9. (postafiók) C. P.) elvállalja a bármilyen bukaresti hatóságokhoz, minisztériumokhoz tartozó ügyeknek képviselőtét és kijárását; mérnökök, hivatalnokok, tisztviselők, munkások, cselédek, napszámosok elhelyezését; *utlevelek* azonnali láttaoztatását és üzleti ügyek közvetítését. Kívánatos, hogy a megkeresések nagyon rövidek és csak a dolgok érdemét érintők legyenek.

Az esküt nem tett tisztviselők figyelmébe. A legközelebb összeülő parlament elé illetékes tényezők memorandumot szándékoznak benyújtani. A csatló területen mindenki igyekezzék jelenlegi tartózkodását és a táblai székhelyeken levő illetékes volt hivatalnoktársát tudatni. Pontosan meg kell állapítani, hogy hányan maradtak e területen az esküt nem tették közül. Ez azért fontos, hogy a táblai adatok szolgáltatása mellett tudni lehessen: a) hányan helyezkedtek el véglegesen magánalkalmazásban? b) hányan óhajtanak visszamenni és c) hányan kívánnak nyugdíjaztatást? A tisztviselők igyekezzenek a memorandum előkészítését minden irányban támogatni.

GAZDASÁGI ÉS ÜSZÖVETKEZETI ÉLETKÖZMŰVÉLET

A gyümölcsfák hernyózása.

Hernyózáson érijük azt a műveletet, amidőn egyszerűen kézzel, vagy alkalmas eszközzel, télen, a fán látható hernyófészkeket és lepketojásokat leszedjük és megsemmisítjük. A magyar törvények, amelyek itten is még érvényben vannak, szigorúan elrendelik, hogy minden birtokos köteles a fák rügyeinek fakadása előtt, legkésőbbben azonban március végéig a belső-ségekből, majorokban, szőlőkben, gyümölcsösökben és a kertekben lévő fáit és bokrait a kártevő her-

nyóktól, illetőleg hernyófészkektől és lepketojásoktól megtisztítani s az összegyűjtött hernyókat, hernyófészkeket és lepketojásokat elégetni."

De hiába a törvény, ha nincs aki azt végrehajtsa és nincs aki azt ellenőrizze. Magunktól kell azt elvégeznünk s másokat is figyelmeztetnünk, kioktatnunk, hogy ezzel a munkálattal mily nagy hasznót végzünk, mily sok gyümölcsfát, gyümölcsöt megmentünk és mily sok millióárdját pusztíthatjuk el a meglevő hernyóknak és az azokból szaporodható ivadékoknak.

Tudjuk azt, hogy a lepketojásból meleg napok hatására hernyók kelnek ki s azok a fák leveleiből, virágjaiból, gyümölcszeiből táplálkoznak s mikor azok már egy bizonyos nagyságot növésükben elértek, bebábozódnak és a bábokból ismét lepkék lesznek. Egyegy lepke képes több száz tojást elhelyezni, amelyekből ugyanannyi hernyó és lepke származik.

Tél folyamán a fákon láthatunk feltűnőbben hernyófészkeket és lepketojásokat, mely utóbbit csak gyakorlott szem képes felismerni. A hernyófészkek nem egyebek, mint száraz levelekből összeálló csomók. Ezekre a levelekre már a mult év nyarán kerültek a lepketojások és az ősz folyamán ott ki is keltek. A kikelő hernyók még akkor fonták össze a leveleket, a fák vesszeire erősítették, így alkalmassá téve, hogy a tél hidege és nedvessége ellen védve legyenek. Ilyen hernyófészkek, ha csak egy-két levélből állanak, a *galagonya lepke* hernyóinak munkája; míg a *sárgafarupillangó* hernyói hatalmas, több levélből összeállított fészkeket készítenek.

A lepketojások szintén a megelőző év nyarán kerültek a fákra, azzal a különbséggel, hogy azok még abban az esztendőben nem keltek ki, hanem tojásalakban maradván, csak a következő tavasz első nap-sugarainak hatására kelnek életre. Így, a *gyapjaspille* lapos, sárga tojásait a gyümölcsfa törzsére, vastagabb ágaira, odvas részekre stb. védett helyekre; míg a *gyűrűspohó* (pillangó) nyíltan a vesszők körül csavarmentesen, szépen, szabályosan, szorosán egymásmellé rakja a barnás, faszínéhez hasonló tojásait. Mindezeket a tél folyamán le kell szednünk, mert télen könnyebben észrevehetjük s időnk is inkább van rá, mert ha ezt emlulasztottuk és csak akkor vesszük észre, amikor már a peték kikeltek, bontalíthatjuk a nyomát. Ilyenkor már csak a madarak segítenek.

A hernyózás, a lepke tojások összegyűjtésére is kiterjed. Ha azok alacsony, vagy könnyen hozzáférhető helyen vannak, kézzel, kertiollóval, vagy késsel történik. Ha kézzel még kétágu létra segítségével sem férhetünk hozzá, akkor az ugynevezett hernyózóollót használjuk. A hernyózóolló a kertiollóhoz hasonló, azzal a különbséggel, hogy az egyik nyele egy hosszú könnyű rudhoz van erősítve és rugójánál fogva mindég

nyitva van úgy, hogy az olló másik nyeléhez erősített, hosszú zsineggel összehuzhatjuk, hogy így az ágakon levő tojásokat és hernyó fészkeket levághassuk. Nagyon alkalmas erre a célra a hernyózó mécses is, mely szintén — viharlámpához hasonlóan — egy hosszú rudra van erősítve s lángjával a hernyófészkeket és tojásokat ott a fán égeti el.

Ezen munkálattal egyidejűleg eltávolítjuk az előző évről ott maradt rothadt, férges gyümölcsöket is, amelyek nemcsak peték, hanem fertőző gombabetegségek tanyái is. Az összeszedett anyagot a munka befejeztével tüzre tesszük és gondosan elégetjük. A nagyobb hernyófészkek nehezen égnek el, ha azokat egy csomóba rakjuk és úgy gyújtjuk meg, rendszeren csak a halmaz külső része pörkölődik meg, míg belül a tojások sértetlenül maradnak. Éppen ezért sokkal helyesebb, ha a tüzre rendre tesszük.

Am tökéletes munkát csak úgy végezhetünk teljes sikerrel, hogyha a lelkiismeretes munka mellett szomszédaink is hasonlóképpen cselekednek. Ha azonban ők erre, szép szóval nem volnának hajlandók, úgy hatóságilag kell arra őket kényszeríteni.

P. Nagy Sándor.

Az állatkivétel szabályozása. Végre valami határozottabb hírt közölhetünk az állatkivétel ügyéről. A kormány következőleg szabályozta az állatkivételt a vármegyei prefektusoknak adott rendeletében. 1. A kivitt állatoknak megfelelő huszonöt százalékos állományt az állam magának tartja fenn. 2. Nagy árat kell biztosítani a tenyésztőknek és olcsóvá tenni az árat a belföldi fogyasztó számára. 3. Kivételi engedélyeket csak a tenyésztők egyesületei kaphatnak. Azokban a megyékben, ahol még nincsenek ilyen egyesületek, a prefektusok elnökleite alatti vásárló bizottságok kimutatásba foglalják a kivételre bejelentett állatokat s a miniszteriumnak terjesztik be intézkedés végett. 4. A belföldi fogyasztásra az 1. pontban említett 25 százalékból rendelkezésre álló állatokról heti jelentést tesznek a prefektusok a miniszteriumnak. 5. Minden engedély nélkül, exportálhatók a hat éven felüli podoliai ökrök, továbbá egyéb fajta négy éven felüli ökrök, valamint a három éven felüli tehének. Mig az eddig felsoroltak csak Erdély, Bánát, Bukovina és Besszarábiából exportálhatók, addig borbécsék az egész ország területéről kivihetők. 6. Teljes kivételi tilalom alá esnek a lovak, juhok, apaállatok, bivalyok, őszű érek szarvasmarhák és kecskék, valamint a régi királyság és Dobrudza területéről való szarvasmarhák. 7. A 25 százalékos kvótát csak az engedélyhez kötött állatok, valamint az állati termékek, ugymint: szalonna, zsír, hú, kaskaval, stb. után kell beszolgáltatni.

Piaci jelentés.

Az elmúlt héten a kolozsvári piacnak nem volt nevezetesebb eseménye. Az árakban sem lényegesebb változás.

Közöljük laptársunknak, az Erdélyi Barázdának, a Szászrégeni vásárról szóló híret. Eszerint az árak emelkedése meghaladta a várakozást minden állatnemenél. Első minőségű hizott ökörért, melynek párja 24 méter-mázsát nyomott élősúlyban 10 leut és 50 banit fizettek. Jó használati ökör 5—6 éves párjáért 8—14 ezer leut fizettek. Használható, kevés hibával bíró pár loért 10—24 ezer leut adták.

Bevezetés a földmérés tudományába.

Számolási műveletek.

Mit jelent mérni, számlálni?

A szántóföld hosszát, a buza súlyát, a bor mennyiségét *mérés* által tudjuk meg; ha azt akarjuk megtudni, hogy pl. egy kosárban hány alma van, akkor azokat meg kell *számlálni*.

A méréshez mértékegységre van szükségünk; mértékegységek pl. 1 méter, 1 kilogramm, 1 liter, stb.

Hányféle szám van?

Mérésünknek vagy számlálásunknak eredményét *szám*-nak nevezzük. Mérésünk eredménye *egész szám*, ha a mértékegység egyszer vagy többször maradék nélkül megvan a megméréndő mennyiségben; 8 méter, 4 liter, 1 alma egész számok. A mérés eredménye *tört szám* lesz, ha a mértékegység nagyobb a megméréndő mennyiségnél s így a mérés eredménye a mértékegységnek csak egy részét teszi. Ha egy rud 1 méter hosszú, két egyenlő részre törve 1—1 darabja egy fél ($\frac{1}{2}$) méter, 4 egyenlő részre törve 1—1 darab egy negyed ($\frac{1}{4}$), 3 darab három negyed ($\frac{3}{4}$) méter hosszú. $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{4}$ közönséges tört számok. Az olyan számot, mely egészből és törtből áll, *vegyes szám*-nak mondjuk.

Mi a tizedes tört?

Mikor számlálás közben 10-hez jutunk, e 10 egységet összefoglaljuk egy új, magasabbrendű egységgé s az így összefoglalt 10 egyest nevezzük tizesnek; tíz tizeset nevezünk százasnak, 10 százast ezresnek és így tovább minden rendbeli 10 egység adja az utána következő magasabb rendű egységet.

Tehát 1 tizes 10 egységgel azonos. A méter egyenlő 10 deciméterrel, tehát a deciméter a méternek tized része, 1 méter 100 centiméter, tehát a centiméter a méternek század része, éppen így a milliméter a méternek

ezred része. A tized, század, ezred az egésznek csak tört része, az ilyen tört számokat közös néven *tizedes tört*-nek nevezzük.

A tizedes törtet az egész számoktól jobbra írjuk le s azoktól egy ponttal, a tizedes ponttal választjuk el; a tizedes ponttól jobbra sorban írjuk a tizedet, századot, ezredet... jelölő számjegyet. Ha valamely kerítés hossza 28 méter 6 deciméter 8 centiméter, akkor ez 28 egész 6 tized 8 század méter, rövid így írjuk 28'68 m s így olvassuk ki: 28 egész 68 század méter

Összeadás.

Egy gazdának egyenes adója 80 leu, pótagója 56 leu, mennyi az egész adója? A kérdésre a feleletet összeadással kapjuk meg. Fejben a két számot úgy adjuk össze, hogy a magasabb rendűek összegéhez az alacsonyabb rendűek összegét hozzáadjuk. Tehát $80 + 50 = 130 + 6 = 136$ leu.

Ha több egész számot vagy tizedes törtet kell összeadnunk, akkor azokat egymás alá írjuk úgy, hogy az egyes egyes alá, a tizes tizes alá, a százaz százaz stb. alá kerüljön. Az összeadást az alacsonyabb rendű számjegyekkel kezdjük meg, figyelembe véve, hogy minden 10 alacsonyabb rendű egység egy magasabbat ad, melyet a magasabb rendű számjegyek oszlopához hozzáadunk. Pl.:

$$\begin{array}{r} 4509 + \\ 8278 \\ \hline 396 \\ \hline 459574 \end{array}$$

6 század + 8 század = 14 század, ebben van 4 század és 1 tized. Az 1 tized átmegy a tizedesekhez, tehát $1 + 9 + 7 = 17$ tized; ebben van 7 tized és 1 egyes. Az egyes már egész szám, tehát átmegy a pontól balra az egész számok első vagyis egyes csoportjához. Tehát $1 + 3 + 2 + 9 = 15$ egyes = 5 egyes és 1 tizes; a tizes átmegy a tizesekhez és így tovább.

Példa. Öt tehenétől a gazda az év folyamán 1820, 2365'5, 2684, 3150'2 és 2536 liter tejet kapott; hány liter tej ez összesen? (12555'7 l.)

Kivonás.

A vásáron bevételünk volt 86 leu, kiadásunk 48 leu, mennyi pénzünk maradt a bevételből? A feleletet úgy oldhatjuk meg, ha a 86 leuból a 48 leut kivonjuk. Ezt fejben úgy végezzük el, hogy a 48-at kiegészítjük 86-ra: 48-tól 50-ig van 2, 50-től 86-ig van 36 tehát $36 + 2 = 38$ a két szám különbsége; marad, 36 leu.

Ha a kivonást írásban végezzük el, akkor a *kisebbitendő* szám alá írjuk a kivonandó számot: egyest egyes, tizedest tizes, százast százaz alá. Mostan a kivo-

nandó szám minden egyes számjegyet kiegészítjük arra a számra, amely felette áll. Ha a kivonandónak valamelyik számjegye felett nála kisebb számjegy vagy éppen nulla van, akkor egy magasabb rendű egységet felbontunk 10 alacsonyabb rendűre s az így tizzel nagyobbított számra történik a kiegészítés; természetesen a következő számjegy kivonásánál nem szabad elfeledni, hogy egyet már elvettünk onnan. Pl.

$$\begin{array}{r} 28757 - \\ 16283 \\ \hline 12474 \end{array}$$

A kivonást az alacsonyabb rendűeknél kezdjük 3-hoz hogy 7 legyen kell 4, 8-hoz 15-ig kell 7; itt legcélszerűbb az 1 tizedet a kivonandó tizedéhez hozzáadni s úgy folytatni tovább a műveletet: $1 + 2 = 3$ hoz hogy 7 legyen kell 4. 6-hoz hogy 8 legyen kell 2, 1-hez hogy 2 legyen kell 1. A kivonás eredménye vagyis a különbség 12'474. (12 egész 474 ezred).

Példa. János gazdának 3 táblája volt beelve buzával; az egyik 27'56 métermázsza, a másikon 31'75 s a harmadikon 29'68 métermázsza termett; eladott belőle 59'728 métermázsát, mennyi buzája maradt 29'262 q)

Szorzás.

1 kilogramm liszt 6 leu, mennyi az ára 8 kg-nak? Erre a kérdésre a szorzás (sokszorozás) műveletével adjuk meg a feleletet: $8 \times 6 = 48$ leu az ára a 8 kg lisztnek. A szorzás műveletét csak akkor tudjuk könnyen elvégezni, ha az egyjegyű számok szorzatát jól ismerjük. Ez a szorzótábla vagy egyszeregy.

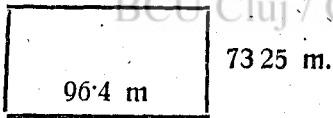
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	4	6	8	10	12	14	16	18	20
3	6	9	12	15	18	21	24	27	30
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40
5	10	15	20	25	30	35	40	45	50
6	12	18	24	30	36	42	48	54	60
7	14	21	28	35	42	49	56	63	70
8	16	24	32	40	48	56	64	72	80
9	18	27	36	45	54	63	72	81	90
10	20	30	40	50	60	70	80	90	100

Az itt közölt szorzótábla használata a következő: az összeszorozandó egyjegyű számok egyikét az első vízszintes, másikát az elsőüggőleges sorban felkeressük, a két sor összetalálkozásánál levő négyzetben találjuk a két szám szorzatát.

Ha többjegyű számot egyjegyűvel szorzunk meg, akkor ezt úgy végezzük el, hogy az alacsonyabb rendű számokon kezdve minden rendű számjegyet megszorunk s figyelembe vesszük, hogy minden 10 alacsonyabb rendű egység egy magasabb rendű egységet ad, tehát ezeket a megfelelő magasabb rendű egység szorzatához adjuk. Pl. 376×8 . Így végezzük: 8×6 egyes = 48 egyes, tehát 8 egyest leírunk s 40 egyes = 4 tizedes a tízes szorzathoz adunk hozzá, tehát $8 \times 7 = 56$ tízes + 4 = 60 tízes = 0 tízes 6 század, a 0-t leírjuk s a 6-ot a századokhoz adjuk $8 \times 3 = 24$ század + 6 = 30 század. Tehát $376 \times 8 = 3008$.

Többjegyű számoknak többjegyűekkel való szorzásánál a szorzó szám minden egyes számjeggyel szorzunk s a számok rendjére való tekintettel mindenik részletet egy számjeggyel jobbra írjuk és úgy adjuk össze. A tízedes törtet épen úgy szorozzuk, mint az egész számokat, de az eredményben balfelé haladva annyi számjegyet veszünk tízedesnek, mint ahány tízedes számjegy van a két összeszorozó számban, a szorzandóban és szorzóban együttvéve.

Egy téglalap alaku szántóföld hossza 96 méter 4 deciméter (96.4 m.), szélessége 73 méter 25 centiméter (73.25 m.), mekkora a területének a nagysága?

A téglalap alaku földdarab területét úgy számítjuk ki, hogy hosszúságának és szélességének mértékszámát összeszorozzuk. Tehát

96.4×73.25	vagy	73.25×96.4
6748		65925
2892		43950
1928		29300
4820		7061300
<u>7061300</u>		

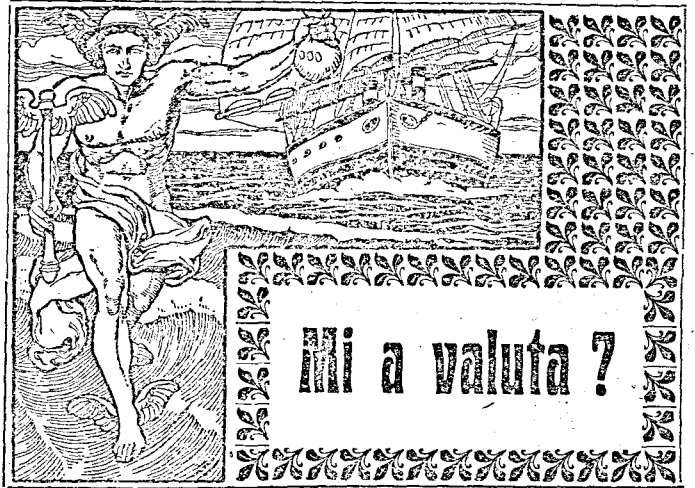
A hosszúságokat méterekben számítottuk s így a terület négyzetméterekben (m^2) kapjuk, tehát a szántóföld területe 7061.300 (7061.3) m^2

Ha kerek számokkal — 10, 100, 1000-el — kell szorozni, akkor, minthogy a szorzandó minden egysége 1, 2, 3, ...-al magasabb rendű lesz, egész számú szorzandó esetén annyi nullát írunk a szorzandó után, ahány van a szorzóban, tízedes tört-szám esetén pedig ugyanannyi számjeggyel jobbra tesszük a tízedes pontot.

Példák. 1 méter posztó 285.50 leu, mennyibe kerül 3.5 méter posztó? (999.25 L.)

Ha 1 métermázsza búzáért 348 leut számítunk, mennyit kapunk 28.56 métermázsza búzáért? (9938.88 L.)

Ha 1 hold földön átlag 6.5 métermázsza rozs terem, mennyi terem 100 holdon? (650 q.)

A háborus viszonyok megszűntével ismét kezd megindulni a külfölddel való forgalom. Így is van ez rendjén. Mert minden állam rászorul a másikra. Románia fáját megveszi az orosz, cserébe narancsot, citromot, rizskását és egyéb dolgokat ad érte, Németország vegyi anyagokat és egyéb ipari cikkeket szállít a világ minden részébe. A nemzetközi kereskedelem nélkül rendkívül nehéz lenne az élet, mert akármilyen nagy legyen is valamely ország, mindent, amire szüksége van, egy-maga nem tud előállítani.

Azonban a külfölddel való forgalomnak ezer, meg ezer akadálya van, a szállító eszközök hiányosak és rosszak, a különböző országok fizetőeszközei pedig oly óriási eltörődásokat mutatnak, hogy ember legyen aki kiokosodik belőlük.

A legrégebbi időkben az egyszerű embernek nem igen voltak ilyen gondjai. Ha valamire szüksége volt, elcserélte saját jószágát valami idegen jószággal, azonban az ilyen közvetlen csere igen sok nehézséggel járt, lassankint rjöttek az emberek arra, hogy egyik cikket könnyebben ellehet cserélni, mint a másikat, mindenki ilyen könnyen cserélhető holmit igyekezett tehát szerezni magának, amelynek később nevet is adtak s amelyet mindmáig *pénznek* neveznek. Pénz gyanánt sok mindent használt az ember, nagyon régen sőt, kagylót, prémet, fegyvert, marhát, majd később nemes fémeket, aranyat, ezüstöt használtak általánosságban pénzüll. Így a csere kettős lett ugyan, mert ha valakinek felesleges csizmája volt és kalapot akart venni előbb a csizmáját elcserélte pénzért és a pénzen vett magának kalapot vagy egyéb dolgot. Pénzért nyugodtan cserélhetett, mert a pénznek megvolt a maga ál-

landó és mindenki előtt ismert értéke. Igaz ugyan, hogy a legújabb időben arany helyett bankjegyeket adott ki valamely olyan bank, amelynek erre az állam felhatalmazást adott. Azonban az ilyen bank kötelezte magát arra, hogy a bankjegyért bárki kívánságára azonnali aranypénzt ad. Ezt úgynevezték, hogy a jegybank *készfizető* bank.

A háborút megelőző időben minden művelt országban arany volt a fizetőeszköz. Tudományos nyelven azt mondták, hogy az illető országban arany a *valuta*. Valuta olasz szó, jelentése: *érték*. Most már az egyes országok pénze egy másik ország pénzéhez viszonyítva annyival volt értékesebb vagy olcsóbb, amennyivel több vagy kevesebb arany volt a bankban letéve.

Például:

10 leu értéke békében	9'5	korona
10 " " "	9'0	márka
10 " " "	2	dollár
10 " " "	1/4	angol font
10 " " "	10	svájci frank
10 " " "	10	francia frank

volt.

Nagyot változott azonban a világ az időközben lezajlott világháború alatt. Ma már hiába kérjük, hogy a papírpénzért aranyat adjon az állam. Nem ad, mert időközben a háborús költségek fedezésére oly sok papírpénzt bocsátottak ki, hogy lehetetlenség volna a bankok arannyal való kicserélése.

Ha tehát valamely kereskedő külföldre megy vásárolni, azt tapasztalja, hogy az ottani forgalomban nem fogadják el pénzét a békebeli állapot alapján, hanem alkuszniak rá. Ha akkor sokan vannak, akik leut kínálnak, a leu-ért természetesen keveset adnak. Békében ilyenkor érdemesebb volt arannyal fizetni. Viszont, ha leu az illető külföldi piacon nincs vagy kevés van, emelkedik a leu árfolyama. Békében ilyenkor a külföldi kereskedő inkább arannyal fizetett. Persze, most aranyat nem igen lehet sehol sem kapni, ennél fogva a papírpénz a legnagyobb árhullámzásoknak van kitéve, így például *ma*:

100 leu =	500 magyar korona
100 " =	6000 osztrák "
100 " =	2 angol font
100 magyar korona =	21 leu
100 osztrák " =	2 "
100 cseh " =	250 "
100 lengyel " =	3'5 "
100 jugoszláv " =	500 "
100 márka =	68 "
1 angol font =	550 "
1 dollár =	140 "
1 francia frank =	11 "
1 svájci " =	25 "

Azt az állapotot, amikor a bankjegyeket nem lehet arányra becserélni, *papírválutának* neveztük. Gazdaságilag szomorú állapot ez, amely bizonytalanságot és folytonos nyugtalanságot eredményez. Erről azonban bővebben a jövő számunkban számolunk be.

Torday József.

A faipar kilátásai.

A fakereskedőknek vérmes reményeik vannak ahhoz, hogy tavasszal a békeidő arányai szerint indulnának meg a szállítások. Készlet van bőven, mert mindenütt nyomasztó túltermelésről panaszkodnak. A szállítások megjavulását ottan várják, hogy a tél folyamán a Németországból rendelt 250 mozdony megérkezik és azonkívül a szállító kocsikat is nagy mértékben javítják a romániai gyárüzemek. Az államnak pedig különösen javára válnék, ha ezen a téren is megindulna a kivitel, mert vele a leu külföldi vásárló értéke nagyban javulna. Érdekes azt tudnunk, hogy az államnak máskora szükségletei vannak a vonatra kerülő fából. A miniszterium nemrég kimutatást adott ki arról, hogy az állam évi szükséglete tűzifából 500 ezer vagon, épülettából 300 ezer vagon, bu'orszükségletekre 20 ezer, vasuti talpfára 40 ezer és papíryanagok gyártására 20 ezer vagon. A fakészlet mind amellet oly nagy, hogy ezek mellett az ijesztően nagy állami szükségletek fedezése mellett is bőven jut a kivitelre. A kivitelben különösen német rendelésekre számítanak. Németország ugyanis köteles 442 távirópóznát, 1 millió folyométer ácsolt és 155 ezer folyométer ácsolatlan fát az antantnak átadni.

— Ezen okból csakis a fa árának emelkedése jósolhatjuk.

MULATTATÓ

Az áruló.

Begy öreg bácsitól hallottam a következő történetet: Ezelőtt körülbelül hatvan évvel serdülő legény voltam. Egyszer a szomszédos kuriában lakó nemzetes nagyszony magához hivatott. Az üzenet nem volt szokatlan, mert én az udvarban bententes valék, mint stafétát nagyon sokszor használtak fel illő borraváló ellenében.

A nagyszony sürgős hívására hirtelen felhuztam ünneplő csizmámat, felvettem aprógombos sötétkék kabátomat, aztán sietve mértem végig azt a rövid utat, mely tőlünk a nagyszony udvarházáig vezetett.

Az udvarban a terebélyes körtefa alatt egy teljesen felkantározott lovat pillantottam meg. János a kisebbik kocsis állott mellette.

— Jó, hogy csizmát huztál a lábadra! szolt hozzám jelentősen. — Ma lovagolni fogsz! Be kell menned Fehérvárra!

E hirre ijedtemben a lélegzetem is megakadt. Én lovagoljak, aki irtózik a lótól? Azt sem tudom, hogy kell a lóháton ülni. De nem volt sok időm a tépelődésre, mert imre a folyosón megjelent a nemzeti asszony karcsu alakja.

— Samu! — szolt hozzám. — Ezzel a sürgönyvel azonnal belovagol Fehérvárra s ott a postán feladja. Itt adok a sürgönyre öt pengőt. Remélem tud lovagolni?!

— Hogyne tudnék! — feleltem zavartan. S mikor a lépcsőn felmentem, hogy a cédulát s a pénzt átvegyem, forgott körültem a világ. Talán egy kicsit sápadt is lehettem. Majdnem tántorogva léptem a lóhoz. Szerettem volna kámfor lenni. De a világ minden kincséért sem árultam volna el, hogy nem értek a lovagláshoz. No még csak az kellett volna szegény fejemnek. A nagyasszony mindjárt kész lett volna a pirongatással: — Nem szégyenli magát? Hát maga magyar legény? Dehogy magyar! Csak olyan korcsfajta... olyan anyám asszony katonája... haszontalan puliszka-keverő.

Ugy éreztem, hogy ilyesfélét mondana nekem. Akkor szegyenemben neki is mentem volna a Maróznak.

Nem volt mást mit tennem, kivettem János kezéből a kantár gyeplőjét, óvalosan ló mellé álltam, aztán gyalog vezetem kifelé a nyitott rácsos kapu irányában.

— Hát ülj fel a lóra! — kiáltott utánam János kocsis türelmetlenül.

A nemzeti asszony is biztatott. Zavartan feleltem vissza: Majd künn a falu végén felülök. Addig nagyon jól esik a gyaloglás.

De bizony én a falu végén sem ültem fel a lóra, hanem a nyakán felejtett s többször átcsavart köntöfeket kioldottam s a jó hosszú kötél végét megfogva nyugtalanul vezetem a jámbor állatot. Rájöttem, hogy a pejparipa valóban a jámbor lovakhoz tartozik! Nem rug és a mi a fő, nem harap. Azért mégsem ültem volna a hátára. Hátha megbolondul, elkezd velem rohanni s nem tudom megállítani a posta előtt. Jobb így bevezetni a városba szépen, csendesen... Ő sem bukik föl, én sem töröm ki a nyakamat.

Kényelmesen baktatva másfél óra alatt beérkeztünk a városba. A postán feladtam a táviratot. Megindultam haza felé, persze ismét gyalog a ló mellett.

Mikor már láttam a falu tornyát, alig voltam a falutól egy félóránnyira, eszembe jutott, hátha abból, hogy a ló egy cseppet sincs megizzadva, rá fog jönni a nagyasszony, hogy nem ültem a nyeregben.

Nagy forróság volt éppen. A kalapom alól gyöngyözött a verejték. A csizmatalpon keresztül éreztem az ut homokjának erős melegét. Gondoltam magamban, ha csak izzadság kell, majd megizzasztom a paripát. Karomra csavartam a kötőféket, egy utszéli fűzfáról sebtében lekanyarítottam egy vastagabb vesszőt, kiálltam a széles ut közepére, a kötelet hosszúra eresztettem, aztán körbe magam körül futattam az én négy lábú sárkányomat.

Az uton — szerencsémre — egy lélek sem járt. Nem látott senki. Nyugodtan kergethettem a kissé megrémült állatot. Ez a körbe futtatás jó ideig tartott. Bizony az én paripám kezdte magából az izzadságot ontani. Természetesen az izzasztásban az augusztusi ragyogó napsugár is segítségemre szolgált. Végre hát rendbe jötünk volna. De mégsem. A csizmám nagyon poros lett a felkavart homoktól. Elővettem kockás, tarka zsebkendőmet. Gondosan levertem csizmámról a port. A kötőféket elég könnyen vissza csavarírtam a ló nyakára. Ugy, most már nyugodtan kerülhetek a nagyasszony elé.

Elég gyorsan érkeztem haza.

És a nemzeti asszony már várt reám, legalább úgy tejszett nekem, mintha várt volna. Ott ült a körtefa alatt. Büszkén közeledtem feléje. Közben jólesően néztem végig a ló megizzadt testét. Még tajték is volt rajta.

— Kezét csókolom nemzeti nagyasszonyom! s illendőkép leemeltem a kalapomat. — Jó órában legyen mondvá, mindent elintéztem. A pénzből visszahoztam egy forint és húsz krajcárt! mondtam önérzétes hangon, mint aki dolgát jól végezte. Azzal kikotorásztam lábim zsebéből a kékhasu bankót s az ezüst huszást.

Ezalatt a nagyasszony alaposan szemügyre vette a lovat.

— Hm! Hm! — s fejét csóválta. — Ugy látom, hogy maga Samu öcsém a városig és vissza gyalog járt a ló mellett.

— Én? szoltam meghökkenve és rosszat sejtve — már mint én? Hát kérem, éppen ebben a szent minutumban szálltam le a lóról. — Hát nem látja

Mindennemű hüléses fájdalmak,
csúsz, köszvény és rheuma egye-
dűli biztos gyógyszere

Rheuman⁶⁶

Kapható az AESCULAP gyógyszerárban
Topánfalván—Câmpeni.
Kis üveg 12 lei, nagy üveg 22 lei.
Postai szétküldés!

nemzetes nagyasszony, hogy ugyancsak megfuttattam a lovat? Hogy megizzadt szegény! Hiszen csupa lucsök. Majdnem tiszta hab... Ugy rohant velem, mint a szélvész. Aki meglátott, rémültében keresztet vetett utánam.

Erre a nagyasszony fekete keztyűs ujját végig huzta a ló nyergén, amelyben vastagon állott a por!... Nevelve kérdezte tőlem:

— Hát ez mi? Maga úgy lovagol, hogy nem ül a nyeregbe?

Elárult a poros nyereg! Erre igazán nem számítottam.

Lesújtva állottam a nemzetes asszony előtt.

Teleky Dezső.

A finn Jóka bátya.

Turgudorgod mirgít — ki ne ismerné Arany János hétországra híres Jóka bácsiját s vitéz ő feleségét, nyelves Judit asszonyt, a katipila férj s a zsuzsi-biró asszony örök mintaképeit? De azt már kevesen tudják, hogy a finn nép, a mi művelt fajtestvéreink is szeretik az ilyen tréfát

s Kanteletár-juk, az ő világszerte híres népköltészeti gyűjteményük teli-tele van hol a Jóka bácsik, hol a Judit asszonyok jámbor kötekedésével és évődésével.

Ezuttal egy ilyen verset mutatunk be, szabad magyar fordításban;

HÁROM ROSSZ VAN A VILÁGON.

Három rossz van a világon,
Veszekedett baj van három:
*Lyukas csónak, rossz kabola,
S méregfészkek oldalborda.*

Akármilyen baj az egyik,
Ember attól megmenekszik,
Még csak nem is kell hozzája
Ég-föld leimádkozása:
Vesd a tüzre csónakodat.

Akármilyen baj a másik,
Ember abból csak kimászik,

Még csak nem is kell hozzája
Ég-föld leimádkozása:
Lóhust szeret minden farkas.

A harmadik — Uram mentis meg,
Uram, ettől oltalmazz meg!
A ránk szakadt nagy áldástól
Zsuzsi-biró házastárstól.
Vesztett vásznat szövő borda
Az az édes oldalborda!
Semmi „esszel” semmi szeszszel
Attól ugyan nem menekszel.
Hjába szedsz le minden szentet
Magad vele meg nem mented.
Jobbra fekszel, balra fekszel,
Fészkelődhetsz, nem ereszt el.
Tűzbe dobod: tűz nem bántja,
Farkas foga — meg nem rágja.
Egyedül az istennyila
Segít rajtad, atyámfia.

Nézd meg nadrág, nem vagy pendely,
Türd, amit az Isten rendel.

Pálffy Márton.

Olvassa a „Pásztortűzet”.

Megjelent a közoktatásügyi államtitkárság által engedélyezett Kolozsvár város és Kolozs vármegye

Földrajza

az elemi iskolák III. o. számára.
Írta: SZILÁGYI MÁRTON.

Kapható a MINERVA IRODALMI ÉS NYOMDAI MŰINTÉZET RÉSZVÉNYTÁRSASÁGNÁL KOLOZSVÁR Strada Regina Mária 1 szám.

Ara: 10 Leu.

Iskoláknak közvetlen rendelés esetén 10% engedmény.

CAROL LASSEN, CLUJ
NEMZETKÖZI SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT.

Gyűjtőkocsija fölvesz bármely államból rendelt gazdasági darabárut és azokat a rendelők vasútállomásain átadja. ∴: Hazahívul olcsó szállítási díjak.